

JAVNA ŠOLA MED LETI 1817 – 1848

Pričetek javne šole v Sodražici sega v leto 1817. Ker ni bilo posebne učilnice, je učitelj poučeval v svojem stanovanju. Leta 1819 so mežnarski hiši prizidali učilnico.

1821 je bil učitelj Peter Bartol prestavljen v Semič, na njegovo mesto je prišel Jožef Novak, ki je v Sodražici učiteljeval vse do svoje smrti leta 1847.

Redna šola je potekala pet dni v tednu, štiri ure na dan: dve uri dopoldan in dve popoldan. Ob nedeljah in praznikih je bila ena ura pouka za učence, ki niso obiskovali redne šole.

Učni jezik je bil nemški, slovensko se je poučevalo veroznanstvo, branje in pisanje. Vse predmete so razlagali tudi slovensko, a učenci so morali znati pripovedovati nemško. To učenje se jim je zdelo nesmiselno, a na višji šolski upravi se niso zavedali, da kranjsko ljudstvo uporablja slovensko narečje. Kot najboljši učitelj je slovel tisti, ki je otroke naučil veliko nemščine, za slovenščino ni bilo važno. Beseda pri tem poučevanju ni zalegla, šola brez šibe ni mogla shajati.

Šolo so obiskovali otroci prostovoljno, trideset do šestdeset otrok na leto, od tega le dve ali tri deklice.

Šolsko leto je trajalo deset mesecev. Zaključilo se je z javno preizkušnjo, po kateri je bilo dva meseca počitnic. Včasih so bili tudi polletni preizkusi.

Leta 1835 so med posestnike razdelili bližnji gozd. Šola je dobila del gozda v Ajkendolu, tako je imel učitelj zagotovljena drva.

Stanje učiteljev ni bilo rožnato. Prišlo je do spora med ribniškim in sodraškim učiteljem za bero. Kljub temu da je imela Sodražica svojo šolo, je ribniški učitelj Janez Pust vse do leta 1840 po sodraški fari pobiral bero. Dohodki sodraškega učitelja so bili 72 goldinarjev na leto, ki jih je dobival od deželnega sklada. Ta zaslužek naj bi odstopil Pustu, sam pa bi dobil bero, ki je bila večja od deželnega prispevka. Deželna vlada take zamenjave ni odobrila. Sodraškemu učitelju je odvzela 72 goldinarjev in mu prisodila bero, ribniški pa ni dobil ne bere ne kake druge odškodnine za izpadli dohodek iz sodraške občine. Maščeval se je tako, da je ob zadnjem pobiranju bere nagovoril ljudi, da učitelju v Sodražici niso hoteli dajati bere, dokler ta ni bila leta 1844 obvezna. Učitelja Jožefa Novaka je stiska zaradi zdrah potisnila v bolezen in leta 1847 je umrl. Njegov naslednik je bil njegov učenec Lovrenc Arko, ki je poučeval do leta 1866.